

Regulamin organizacji wycieczek i wyjść poza teren szkoły Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Piątkowisku

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty (Dz. U. z 2018 r. poz. 1457,1560,1669 i 2245 z późn. zm.)
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 października 2018 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2018 r. poz. 2140).

Rozdział I

Postanowienia wstępne

1. Organizowane przez szkołę wycieczki i imprezy krajoznawczo – turystyczne powinny mieć na celu w szczególności:
 - a. poznawanie kraju, jego środowiska przyrodniczego, tradycji, zabytków kultury i historii,
 - b. poszerzanie wiedzy z różnych dziedzin życia społecznego, gospodarczego i kulturowego,
 - c. wspomaganie rodziny i szkoły w procesie wychowania,
 - d. upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży zasad ochrony środowiska naturalnego oraz umiejętności korzystania z zasobów przyrody,
 - e. podnoszenie kondycji zdrowotnej oraz sprawności fizycznej,
 - f. upowszechnianie form aktywnego wypoczynku,
 - g. przeciwdziałanie patologii społecznej.
2. Wycieczki i imprezy mogą być organizowane w ramach zajęć lekcyjnych, pozalekcyjnych lub pozaszkolnych.
3. Wycieczki i imprezy mogą przyjąć następujące formy:
 - a. wycieczki przedmiotowe – inicjowane i realizowane przez nauczycieli w celu uzupełnienia obowiązującego programu nauczania, w ramach danego przedmiotu lub pokrewnych przedmiotów,
 - b. wycieczki turystyczno – krajoznawcze – odbywające się w terenie powszechnie uczęszczanym, nie wymagające od uczestników szczególnego przygotowania kondycyjnego i specjalistycznego,
 - c. imprezy krajoznawczo – turystyczne, takie jak: biwaki, rajdy, turnieje itp.,
 - d. imprezy turystyki kwalifikowanej i obozy wędrowne, w których udział wymaga od uczestników przygotowania kondycyjnego i specjalistycznego,
 - e. imprezy wyjazdowe – związane z realizacją programu nauczania, takie jak: zielone szkoły, szkoły zimowe, szkoły ekologiczne, obozy sportowe.
4. Ilekroć w dalszej części Regulaminu jest mowa o wycieczce, należy przez to rozumieć także formy turystyki i krajoznawstwa określone w punkcie 3.

Rozdział II

Organizacja wycieczek

1. Dyrektor szkoły wyznacza spośród osób organizujących wycieczkę kierownika wycieczki.
2. Osobą odpowiedzialną za organizację oraz prawidłowy i bezpieczny przebieg wycieczki jest kierownik wycieczki.
3. Kierownik wycieczki najpóźniej na tydzień przed planowaną wycieczką informuje dyrektora o jej założeniach organizacyjnych. W przypadku planowanej wycieczki zagranicznej – 20 dni przed planowanym wyjazdem.
4. Kierownik wycieczki, najpóźniej na 3 dni przed jej rozpoczęciem, przedstawia dyrektorowi kompletną dokumentację wycieczki do zatwierdzenia. W przypadku wycieczki zagranicznej – na 7 dni przed rozpoczęciem.
5. Dokumentacja wycieczki zawiera:
 - a. kartę wycieczki (**Załącznik nr 2**) z jej harmonogramem,
 - b. listę uczestników (**Załącznik nr 5**) w dwóch egzemplarzach,
 - c. pisemne zgody rodziców (**Załącznik nr 1**),
 - d. regulamin wycieczki podpisany przez uczestników i rodziców (**Załącznik nr 3a - b**),
 - e. rozliczenie wycieczki (**Załącznik nr 7**) należy przedłożyć w ciągu dwóch tygodni po zakończeniu wycieczki).
6. Zgodę na zorganizowanie wycieczki lub imprezy wyraża dyrektor szkoły poprzez podpisanie karty wycieczki i listy uczestników. Podpisane dokumenty są przekazywane kierownikowi wycieczki.
7. Przeprowadzenie wycieczki bez zatwierdzenia stanowi naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych.
8. Organizacja i program wycieczek powinny być dostosowane do wieku, zainteresowań, potrzeb uczniów i ich możliwości.
9. Uczniowie w stosunku, do których istnieją przeciwwskazania lekarskie, nie mogą brać udziału w wycieczkach.
10. Udział ucznia (z wyjątkiem wycieczek przedmiotowych odbywających się w ramach zajęć lekcyjnych) wymaga pisemnej zgody rodzica lub prawnego opiekuna (**Załącznik nr 1**).
11. Kierownik zobowiązany jest zapoznać wszystkich uczestników wycieczki/imprezy z programem oraz treścią regulaminu i uzyskać potwierdzenie tego faktu poprzez zebranie podpisanych oświadczeń znajdujących się w regulaminie wycieczki.
12. Kierownik może być jednocześnie opiekunem grupy dzieci. Jego obowiązkami jest:
 - a. kompleksowa organizacja wycieczki/imprezy,
 - b. dobór opiekunów spośród innych nauczycieli lub, po uzyskaniu specjalnej zgody dyrektora, innych osób dorosłych, najlepiej z uprawnieniami pedagogicznymi.Zgodę na wycieczki i imprezy zagraniczne wydaje dyrektor szkoły po zawiadomieniu organu prowadzącego i organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołą.

Rozdział III

Podstawowe zasady bezpieczeństwa i opieki nad uczniami podczas wycieczek

1. Opiekę nad uczniami biorącymi udział w wycieczce sprawuje kierownik i opiekunowie grup. Opieka ta ma charakter ciągły.
2. Opiekunem wycieczki lub imprezy może być nauczyciel albo, po uzyskaniu zgody dyrektora szkoły, inna osoba pełnoletnia posiadająca odpowiednie kwalifikacje.
3. Wycieczki piesze na terenach górskich leżących na obszarach parków narodowych i rezerwatów przyrody, oraz leżących powyżej 1000 m n.p.m. mogą prowadzić wyłącznie przewodnicy turystyczni.
4. Zabrania się prowadzenia wycieczek z młodzieżą podczas burzy, śnieżycy i gołoledzi. W razie gwałtownego załamania się warunków pogodowych (szczególnie przy planowaniu wycieczek pieszych górskich), należy wycieczkę odwołać.
5. Przed wyruszeniem z każdego miejsca pobytu, w czasie zwiedzania, przejazdów oraz przybycia do punktu docelowego, opiekunowie powinni bezwzględnie sprawdzić stan liczbowy uczniów.
6. Przed wyruszeniem na wycieczkę należy pouczyć jej uczestników o zasadach bezpieczeństwa i sposobie zachowania się w razie nieszczęśliwego wypadku.
7. Podczas wycieczek należy bezwzględnie przestrzegać zasad bezpiecznego poruszania się po drogach.
8. Do przewozu młodzieży należy wykorzystywać tylko sprawne i dopuszczone do przewozu osób pojazdy.
9. Uczestnicy wycieczek powinni być objęci ubezpieczeniem od następstw nieszczęśliwych wypadków, natomiast wycieczki zagraniczne ubezpieczone od NNW i kosztów leczenia.
10. Długość trasy i tempo należy dostosować do wydolności najsłabszego uczestnika każdej wycieczki.
11. W przypadku, gdy podczas trwania wycieczki miał miejsce wśród jego uczestników wypadek, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące postępowania w razie wypadków w szkołach i placówkach publicznych.
12. Wycieczki powinny zaczynać i kończyć się w wyznaczonym w harmonogramie wycieczki miejscu.
13. W miejscu noclegowym i żywieniowym uczestnik przestrzega obowiązujących tam regulaminów.
14. Telefony komórkowe, aparaty fotograficzne i inne cenne przedmioty uczestnicy zabierają na własną odpowiedzialność.
15. Wszyscy uczestnicy muszą stawić się w ustalonym miejscu zbiórki przed wyjazdem, bez względu na pogodę.

Rozdział IV

Obowiązki kierownika wycieczki

1. Opracowanie programu i harmonogramu wycieczki.
2. Terminowe przygotowanie i przedstawienie do zatwierdzenia dokumentacji wycieczki oraz jej terminowe rozliczenie.
3. Zapoznanie z regulaminem wycieczki oraz z zasadami bezpieczeństwa wszystkich jej uczestników.
4. Zapewnienie warunków do realizacji programu wycieczki oraz sprawowania nadzoru w tym zakresie.
5. Określenia zadań dla opiekunów w zakresie realizacji programu oraz zapewnienie opieki i bezpieczeństwa uczestnikom wycieczki.
6. Nadzorowanie zaopatrzenia uczestników w sprawny sprzęt i ekwipunek oraz apteczkę pierwszej pomocy.
7. Organizowanie transportu, wyżywienia i noclegów dla uczestników wycieczki.
8. Dokonywanie podziału zadań wśród uczestników.
9. Przekazanie rodzicom pisemnej informacji o miejscu i godzinie zbiórki na wycieczkę, terminie powrotu, trasie wycieczki (**Załącznik nr 4**).
10. Dokonywanie rozliczenia finansowego wycieczki po jej zakończeniu.
11. Dowody finansowe, będące podstawą rozliczenia wycieczki (rachunki, paragony, oświadczenia itp.), są przechowywane przez kierownika wycieczki do rozliczenia wycieczki.

Rozdział V

Obowiązki opiekuna

1. Sprawowanie opieki nad powierzonymi uczniami.
2. Współdziałanie z kierownikiem w zakresie realizacji programu i harmonogramu wycieczki.
3. Nadzorowanie wykonywania zadań przydzielonych uczniom.
4. Sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem regulaminu przez uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa.
5. Wykonywanie innych zadań zleconych przez kierownika.

Rozdział VI

Ramowy regulamin wycieczki i obowiązki jej uczestników

1. Uczniowie dostarczają kierownikowi wycieczki pisemną zgodę od rodziców na udział w wycieczce (**Załącznik nr 1**).
 2. Uczestników wycieczki obowiązuje odpowiedni strój uzależniony od charakteru wycieczki.
 3. W czasie wycieczki obowiązują uczniów postanowienia statutu szkoły i przepisy bezpieczeństwa.
 4. Obowiązuje zakaz palenia papierosów, picia alkoholu, zażywania narkotyków, środków odurzających. W przypadku posiadania lub zażywania zagrażających życiu używek rodzice lub prawni opiekunowie zostają powiadomieni w trybie natychmiastowym i uczestnik kończy wycieczkę, a rodzice lub prawni opiekunowie są zobowiązani odebrać dziecko z miejsca pobytu na własny koszt.
 5. Niedopuszczalne jest samowolne oddalanie się od grupy.
- Uczestników obowiązuje punktualność i przestrzeganie regulaminu.

6. W czasie postoju autokaru na parkingu należy ściśle przestrzegać zaleceń kierownika wycieczki oraz ogólnych przepisów bezpieczeństwa.
7. Wszyscy poruszają się jedną zwartą grupą zgodnie z przepisami ruchu drogowego.
8. W czasie marszu nie należy oddalać się od grupy, zachowywać swoje tempo marszu (nie wyprzedzać, nie biegać).
9. Obowiązuje bezwzględny zakaz zabierania i używania ostrych narzędzi, środków pirotechnicznych i elektrycznych.
10. W przypadku wyjazdów na basen, na narty oraz podczas zwiedzania muzeów, parków krajobrazowych itp. uczestnicy zobowiązani są do przestrzegania regulaminów tych obiektów.
11. W miejscu zakwaterowania należy przestrzegać regulaminu placówki.
12. W przypadku złego samopoczucia uczeń zgłasza się do kierownika wycieczki lub opiekuna.
13. W przypadku nieprzestrzegania regulaminu, będą wyciągnięte konsekwencje zgodnie ze statutem szkoły.

Rozdział VII

Postanowienia końcowe

1. Uczniowie, którzy nie uczestniczą w wycieczce klasowej organizowanej w dniach zajęć szkolnych, mają obowiązek brać udział w zajęciach z klasą wskazaną przez dyrektora.
2. Wszyscy uczestnicy oraz opiekunowie wycieczki zobowiązani są zapoznać się z regulaminem i harmonogramem wycieczki.
3. Ramowy regulamin wycieczki określony rozdziałem VI lub jego rozszerzenie podpisują wszyscy uczestnicy wycieczki.
4. Klasowe lub grupowe wyjście uczniów poza teren szkoły, organizowane w ramach jednej/dwóch lekcji w celu realizacji programu nauczania nie stanowi wycieczki w rozumieniu niniejszego regulaminu. Nauczyciel organizujący takie wyjście, musi uzyskać na nie zgodę dyrektora. Składa na ręce dyrektora kartę wyjścia (**Załącznik nr 6**) oraz w dzienniku lekcyjnym, w miejscu przeznaczonym na wpisanie tematu, zapisuje miejsce i cel wyjścia.
5. Ustalenia punktu 4 nie dotyczą lekcji wychowania fizycznego.
6. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym regulaminie zastosowanie mają inne przepisy stanowiące prawo.

Organizacja wyjść poza teren szkoły

1. Wyjście poza teren szkoły może odbyć się w ramach zajęć szkolnych, konkursów, zawodów sportowych itp.
2. Grupa, którą opiekuje się jeden nauczyciel, nie może przekraczać **30 uczniów**.
3. Każde wyjście poza teren szkoły należy zgłosić dyrektorowi i przedłożyć kartę wyjścia (**Załącznik nr 6**). W przypadku zawodów sportowych należy przekazać dyrektorowi listę uczestników.

Opiekun nadzoruje uczniów od momentu wyjścia ze szkoły, do momentu powrotu do szkoły.

Szczegółowe zasady bezpieczeństwa na wycieczkach szkolnych

1. Wycieczka autokarowa:

- a. liczebność grupy dostosowana do możliwości technicznych autokaru/liczby miejsc,
- b. 1 opiekun na 15 uczniów (nie licząc kierowcy i pilota/przewodnika),
- c. miejsca przy drzwiach zajmują osoby dorosłe (opiekunowie),
- d. przejścia w autokarze muszą być wolne, nie mogą znajdować się tam dodatkowe miejsca do siedzenia;
- e. kierowca posiada świadectwo kwalifikacyjne kierowcy zawodowego oraz potwierdzenie sprawności technicznej autokaru, apteczkę pierwszej pomocy i gaśnicę,
- f. postoje mogą odbywać się tylko w miejscach do tego wyznaczonych, tj. na oznakowanych parkingach,
- g. po każdej przerwie w podróży należy sprawdzić stan liczebny dzieci,
- h. obowiązkiem opiekunów jest dopilnowanie dzieci w czasie jazdy (nie wolno chodzić po autokarze, siedzieć tyłem, na oparciu, wyrzucać śmieci przez okno, itd.);
- i. uczniom niepełnosprawnym, niezależnie od rodzaju wycieczki, należy zapewnić dodatkowego opiekuna zajmującego się maksymalnie trzema uczniami z orzeczeniem o niepełnosprawności,
- j. należy zabrać apteczkę pierwszej pomocy.

2. Wycieczka w góry:

- a. liczebność grupy – 1 opiekun na 10 uczestników,
- b. odpowiedni ubiór – buty sznurowane, kurtka (ze względu na zmienność pogody w górach oraz spadek temperatury wraz ze wzrostem wysokości), rzeczy osobiste w plecaku,
- c. wszyscy uczestnicy wycieczki poruszają się wyłącznie po znakowanych szlakach turystycznych.
- d. na początku i końcu kolumny idzie osoba dorosła,
- e. uczestnicy wycieczki ustawieni są w ten sposób, że na początku (za przewodnikiem) ustawione są osoby słabsze kondycyjnie, a na końcu osoby najsilniejsze,
- f. na terenach powyżej 1000 m n.p.m. wycieczkę prowadzi przewodnik górski lub przewodnik turystyki górskiej,
- g. na terenie Parków Narodowych wycieczki prowadzą wyłącznie upoważnieni przewodnicy,
- h. wyruszając w góry należy dokładnie zaplanować trasę, uwzględniając wiek, a także płeć uczestników, na wędrowkę należy wyruszać wcześniej rano, aby przed zmrokiem dojść do miejsca noclegu,
- i. należy zabrać apteczkę pierwszej pomocy.

3. Wycieczka rowerowa:

- a. liczebność - 2 opiekunów na grupę 10 uczniów (zgodnie z prawem o ruchu drogowym w kolumnie rowerów nie może jechać więcej niż 15 osób),
- b. wszyscy uczniowie muszą posiadać kartę rowerową,
- c. prowadzący wycieczkę jedzie na początku, za nim najsłabsi w grupie, następnie pozostali uczniowie, drugi opiekun jedzie na końcu grupy,
- d. tempo jazdy powinno być dostosowane do możliwości najsłabszego uczestnika,

- e. uczestnicy wycieczki jadą jeden za drugim jak najbliżej prawej krawędzi drogi, zgodnie z przepisami ruchu drogowego, Odległość jadących kolumn rowerzystów powinna wynosić minimum 200 metrów.
- f. niedopuszczalna jest jazda 2 uczestników wycieczki obok siebie chyba, że poruszają się w terenie niezabudowanym, a szerokość jezdni wynosi 6 metrów i nie zbliża się inny pojazd.
- g. odległości między rowerami powinny być takie, aby możliwe było bezpieczne hamowanie: 2, 3 metry ale nie więcej niż 5.
- h. grupę prowadzi kierownik, on dyktuje tempo jazdy, wybiera drogę i nie można go wyprzedzać
- i. opiekun wycieczki posiada apteczkę pierwszej pomocy.

4. Przejazdy pociągami:

- a. liczebność – 1 opiekun na 7 osób,
- b. opiekun musi przebywać z grupą w wagonie;
- c. należy zabronić uczniom opuszczania wagonu i wychylania się przez okna,
- d. w czasie jazdy i postoju pociągu uczniowie powinni znajdować się na swoich miejscach siedzących,
- e. bilety na przejazd wraz z zaświadczeniem o przejeździe grupowym oraz legitymacje szkolne uczestników powinien posiadać kierownik wycieczki.

5. Zasady poruszania się z grupą w miastach:

- a. przed rozpoczęciem zwiedzania obiektu lub miasta, każdy uczestnik musi być poinformowany o harmonogramie wycieczki adresie / miejscu / pobytu docelowego, aby w razie zgubienia się potrafił dotrzeć do miejsca zbiórki,
- b. w trakcie pieszego poruszania się z grupą w terenie miejskim opiekunowie powinni tak podzielić obowiązki, by jeden z nich znajdował się na czele grupy i kierował nią, a drugi, idąc na końcu, zamykał ją,
- c. opiekun zamykający grupę nie może dopuścić, by któryś z uczniów pozostał za nim,
- d. obaj opiekunowie powinni poruszać się w granicach wzajemnego kontaktu wzrokowego, aby zapobiec zbyt niemu rozciągnięciu grupy,
- e. prowadzenie grup po ulicach, drogach i terenach publicznych powinno odbywać się zgodnie z przepisami ruchu drogowego,
- f. szczególną ostrożność należy zachować przy przechodzeniu z grupą przez jezdnię, należy pamiętać, że przechodzenie powinno odbyć się w taki sposób, by cała grupa przekroczyła jezdnię razem,
- g. w przypadku korzystania ze środków komunikacji miejskiej należy zadbać, by wszyscy uczestnicy wycieczki znajdowali się w jednym pojeździe lub w jednej jego części (dotyczy pociągu, tramwaju, metra), znali nazwę przystanku, na którym grupa będzie wysiadać, znali orientacyjny czas przejazdu lub ilość przystanków do przejechania, posiadali ważne bilety na przejazd,
- h. w ciągu ostatnich kilku lat, władze niektórych miast wprowadziły obowiązek korzystania z usług miejscowych przewodników w trakcie ich zwiedzania. Fakt ten należy uwzględnić, przygotowując wycieczkę szkolną.

Regulamin wycieczki szkolnej

Zachowanie człowieka w miejscach publicznych daje świadectwo o jego kulturze, może mieć również wpływ na bezpieczeństwo innych osób. Dlatego każdy uczestnik wycieczki zobowiązany jest do przestrzegania regulaminu:

1. Uczniowie dostarczają kierownikowi wycieczki pisemną zgodę od rodziców na udział w wycieczce (**Załącznik nr 1**).
2. Uczestników wycieczki obowiązuje odpowiedni strój uzależniony od charakteru wycieczki.
3. W czasie wycieczki obowiązują uczniów postanowienia statutu szkoły i przepisy bezpieczeństwa.
4. Obowiązuje zakaz palenia papierosów, picia alkoholu, zażywania narkotyków, środków odurzających. W przypadku posiadania lub zażywania zagrażających życiu używek rodzice lub prawni opiekunowie zostają powiadomieni w trybie natychmiastowym i uczestnik kończy wycieczkę, a rodzice lub prawni opiekunowie są zobowiązani odebrać dziecko z miejsca pobytu na własny koszt.
5. Niedopuszczalne jest samowolne oddalanie się od grupy.
6. Uczestników obowiązuje punktualność i przestrzeganie regulaminu.
7. W czasie postoju autokaru na parkingu należy ściśle przestrzegać zaleceń kierownika wycieczki oraz ogólnych przepisów bezpieczeństwa.
8. Wszyscy poruszają się jedną zwartą grupą zgodnie z przepisami ruchu drogowego.
9. W czasie marszu nie należy oddalać się od grupy, zachowywać swoje tempo marszu (nie wyprzedzać, nie biegać).
10. Obowiązuje bezwzględny zakaz zabierania i używania ostrych narzędzi, środków pirotechnicznych i elektrycznych.
11. W przypadku wyjazdów na basen, na narty oraz podczas zwiedzania muzeów, parków krajobrazowych itp. uczestnicy zobowiązani są do przestrzegania regulaminów tych obiektów.
12. W miejscu zakwaterowania należy przestrzegać regulaminu placówki.
13. W przypadku złego samopoczucia uczeń zgłasza się do kierownika wycieczki lub opiekuna.
14. Rodzice zobowiązani są poinformować kierownika wycieczki o stanie zdrowia dziecka. W wycieczkach nie mogą brać udziału uczniowie w stosunku do których istnieją przeciwwskazania lekarskie.
15. W przypadku nieprzestrzegania regulaminu, będą wyciągnięte konsekwencje zgodnie ze statutem szkoły.

Każdy uczestnik zobowiązany jest do przestrzegania zasad regulaminu wycieczki
Za nieprzestrzeganie regulaminu uczeń może być ukarany zgodnie z przepisami Statutu Szkoły.

Regulamin wycieczki rowerowej

1. Każdy uczestnik wycieczki powinien znać jej trasę i miejsce postoju.
2. Każdego uczestnika obowiązuje znajomość przepisów ruchu drogowego i ich przestrzeganie.
3. Zgodnie z przepisami ilość rowerzystów jadących w zwartej grupie nie może przekraczać 15.
4. Odległość jadących kolumn rowerzystów powinna wynosić minimum 200 metrów.
5. Niedopuszczalna jest jazda 2 uczestników wycieczki obok siebie chyba, że poruszają się w terenie niezabudowanym, a szerokość jezdni wynosi 6 metrów i nie zbliża się inny pojazd.
6. Odległości między rowerami powinny być takie, aby możliwe było bezpieczne hamowanie: 2, 3 metry ale nie więcej niż 5.
7. Grupę prowadzi kierownik, on dyktuje tempo jazdy, wybiera drogę i nie można go wyprzedzać
8. O zmęczeniu lub słabym samopoczuciu każdy uczestnik powinien poinformować kierownika.
9. Podczas jazdy w lesie należy zwrócić szczególną uwagę na gałęzie i wystające korzenie.
10. Przed wjazdem do lasu należy ubrać się w bluzkę z długimi rękawami, założyć czapkę ze względu na kleszcze.
11. Zabrania się jazdy bez trzymania co najmniej jednej ręki na kierownicy.
12. Podczas postoju należy szanować przyrodę i pracę człowieka.
13. Każdy uczestnik zachowuje się stosownie w miejscach publicznych, sakralnych.
14. Nie wolno spożywać alkoholu ani innych środków mogących zagrozić zdrowiu, bezpieczeństwu jazdy czy życiu.
15. Każdy uczestnik zobowiązany jest posiadać ważne dokumenty: legitymację szkołą, kartę rowerową.
16. Będąc ostatnim w szyku należy ostrzegać jadących z przodu o nadjeżdżających pojazdach.
17. Po zakończeniu wycieczki każdy uczestnik niezwłocznie udaje się do miejsca swojego zamieszkania.
18. Nieprzestrzeganie powyższego regulaminu może spowodować konsekwencje w postaci obniżenia oceny z zachowania.